

Datum

2024-04-29

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

ASN-2024-5458

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående Remiss
Arbetsmarknadsdepartementet - Ut ur utsatthet (SOU
2023:97)
STK-2024-466**

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över *Ut ur utsatthet SOU 2023:97* som är slutbetänkandet av utredningen om exitprogram för personer utsatta för prostitution.

Utredningen föreslår individuellt utformade exitprogram för vuxna och för barn, med tvärprofessionell samordning och en stödperson som följer med genom hela processen.

Ytterligare förslag är möjlighet för socialnämnden att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning kopplat till en individuell plan i exitprogram, samt möjlighet för kommuner att ansöka om ersättning för kostnader i individärenden.

Utredningen föreslår ett tillägg i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen att socialnämnden ansvarar för att personer som utnyttjas eller har utnyttjats i sexuell exploatering, prostitution, eller människohandel för sexuella ändamål får det stöd och den hjälp de behöver för att förändra sin situation.

Det föreslås i utredningen att kommuner och regioner ska kunna söka utvecklingsmedel för att utveckla arbetsformer för att erbjuda föreslagna program samt säkerställa tillgången till specialiserad lågtröskelverksamhet i varje län. Därutöver föreslås en förstärkning av regionkoordinatorerna.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser behovet att flytta fram positionerna i arbetet mot sexuell exploatering, prostitution samt människohandel för sexuella ändamål och ser positivt på utredningens intentioner men menar att en del av förslagen skulle vara nya åtaganden och därmed behöva finansieras enligt finansieringsprincipen om de ska verkställas.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i utredningens beskrivning att sexuell exploatering, prostitution och människohandel för sexuella ändamål handlar om våld och våldsutsatthet. Nämnden instämmer även i att det finns flera brister i arbetet med målgruppen och att arbetet behöver utvecklas.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har särskilt bedömt konsekvenserna kring de förslag som tydligast berör nämndens verksamheter och uppdrag.

1. *Specialiserade lågtröskelverksamheter*

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i behovet av lättillgängligt stöd för målgruppen men anser att utredningens förslag pekar mot att det är ett nytt åtagande och menar att om regeringen går vidare med förslaget bör det finansieras som ett sådant.

Utredningen skriver att lågtröskelverksamheterna ska rikta sig till både vuxna och barn, och att ungdomsmottagningar och elevhälsan kan vara former av sådana verksamheter när det gäller barn. Det är dock oklart om utredningen menar lågtröskelverksamheter som i förslaget, med särskild kunskap om sexuell exploatering och möjlighet att erbjuda traumabehandling, eller en ingång till sådan verksamhet. Nämnden efterfrågar större tydlighet i frågan samt att dessa verksamheters grunduppdrag tas i beaktande.

Nämnden ser i likhet med utredningen att utsatta för sexuell exploatering, prostitution och människohandel för sexuella ändamål i alltför liten utsträckning får tillgång till PTSD-behandling. Samtidigt ska understrykas att förslaget är en utökning av arbetet för både socialtjänsten och hälso- och sjukvården som kan vara svår att uppnå med nuvarande kapacitet och ekonomiska läge för kommuner och regioner.

2. *Individuellt utformade exitprogram för vuxna och för barn*

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser vikten av individuellt utformade exitprogram för vuxna och för barn. Upplägget som utredningen föreslår är relevant. Samtidigt innebär förslaget en stor detaljreglering av vad en specifik målgrupp ska erbjudas, vilket nämnden ställer sig starkt tveksam till.

Utredningen menar att kommunerna har det här ansvaret redan idag men nämnden anser att en sådan detaljreglering som utredningen föreslår pekar mot att det är ett nytt åtagande som bör kostnadsberäknas enligt finansieringsprincipen.

3. *Möjlighet för socialnämnden att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd*

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig negativ till förslaget. Det saknas viktiga delar i den bakomliggande analysen och förslaget behöver utredas vidare.

Nämnden anser det inte utrett var gränsen går mellan svenska och utländska myndigheters ansvar i frågan. Vidare, beroende på vilket land personen kommer ifrån

och hur situationen ser ut är det inte självklart att stödet personen är i behov av ges bättre i Sverige än i hemlandet.

Förslaget innehåller även en möjlighet till förlängning av uppehållstillståndet i upp till två år. Arbetsmarknads- och socialnämnden menar att tidslängden och vad den betyder för folkbokföring, rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen samt tillgång till välfärdssystemet i övrigt behöver utredas.

4. Kommuner ska kunna ansöka hos Socialstyrelsen om ersättning av statliga medel för kostnaderna för genomförandet av insatser i exitprogrammen

Förslaget om exitprogram innebär ett utökat arbete som inte täcks av en möjlighet att ansöka om ersättning hos Socialstyrelsen för insatser i de individuella programmen. Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer förslaget vara otillräckligt.

Insatser i sådana program måste ha en stabil finansiering och en jämlik utformning och tillgång till insatser för målgruppen över hela landet behöver säkerställas, menar nämnden.

5. Tillägg i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen som tydliggör socialnämndens ansvar

Arbetsmarknads- och socialnämnden ställer sig tveksam till förslaget.

Samtidigt som det finns behov av att synliggöra målgruppen går det emot socialtjänstlagens karaktär av ramlag. Särskilt utpekade målgrupper bidrar till detaljstyrning som kan försvåra socialtjänstens breda arbete, samt att målgrupper som inte uttryckligen pekats ut riskerar att inte bli lika synliga. Gällande exempelvis människohandel finns det offer för människohandel för andra ändamål än sexuella.

Utredningen menar att det är ett förtydligande av ett ansvar som kommunerna redan har, samtidigt som de ger förslag på detaljerade upplägg för exitprogram för vuxna och för barn. Därtill lyfter de behov att Socialstyrelsen tar fram rättslig vägledning och föreskrifter till arbetet. Sammantaget menar nämnden att det pekar mot att det är ett nytt åtagande och som i så fall bör finansieras därefter.

6. Kommuner och regioner ska kunna söka utvecklingsmedel hos Socialstyrelsen

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att förslaget inte är en säker och långsiktig lösning på finansieringen av sådana program och verksamheter.

Kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer har kontinuerligt utökats och ålagts nya åtaganden samtidigt som det inte finansierats fullt ut enligt finansieringsprincipen. Nämnden anser att området behöver tillföras medel och säkerställas rimlig finansiering.

7. Särskild barnkoordinator i varje polisregion, och förstärkt finansiering av regionkoordinatorerna

Nämnden ställer sig positiv till förslaget. Regionkoordinatorerna har en mycket viktig roll i arbetet mot människohandel, för de utsatta individerna och för yrkesverksamma. Samtidigt har de en ansträngd arbetssituation med många åtaganden. En förstärkt finansiering av deras arbete behövs.

Därtill skulle en särskild barnkoordinator i varje polisregion stärka skyddet och stödet till barn utsatta för människohandel, i linje med Barnkonventionen och internationella åtaganden i övrigt inom området. Barn i dessa ärenden befinner sig i en särskilt utsatt situation och stödet till dem behöver säkerställas.

Ordförande

Sedat Arif

Förvaltningsdirektör

Britt-Marie Pettersson

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]